

LIITE 2 PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄN ROMANIKIELEN OPETUKSEN TAVOITTEET, SISÄLLÖT JA OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI

Opetuksen tehtävä

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Erillisrahoitettuna, perusopetusta täydentävänä opetuksena romanikieltä voivat opiskella kaikki ne oppilaat, joiden äidinkieli tai jokin perheen kielistä on romanikieli. Romanikielen opetuksen tehtävänä on auttaa oppilaita kiinnostumaan omasta kielestään ja kulttuuristaan. Opetus auttaa oppilaita rakentamaan ja vahvistamaan kulttuurista identiteettiään ja tukee rinnakkais- ja monikielisyyden kehittymistä. Opetus vahvistaa oppilaiden itsetuntoa ja tuo myönteisiä oppimiskokemuksia, jotka rohkaisevat heitä käyttämään omaa kieltään eri tilanteissa.

Oppilaiden eri-ikäisyys ja erot romanikielen hallinnassa huomioidaan kielellisesti virikkeisen oppimisympäristön rakentamisessa ja opetusmenetelmien valinnassa. Romanikielen opetuksen tulee motivoida ja tukea oppilaita opiskelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa. Romanikielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja oppilaan oppimisen arviointi on määritelty koko perusopetuksen ajan annettavaa kahden vuosiviikkotunnin laajuista romanikielen opetusta varten. Opetuksen järjestäjä laatii perusteiden pohjalta paikallisen opetussuunnitelman, jossa voidaan hyödyntää perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden äidinkielen ja kirjallisuuden kuvauksia oppiaineen tehtävästä oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvistä tavoitteista sekä ohjauksesta, eriyttämisestä, tuesta ja oppilaan oppimisen arvioinnista.

Romanikielen opiskelussa vuorovaikutuksellisuus on tärkeää. Kodin ja koulun yhteistyö sekä monimediaiset oppimisympäristöt antavat mahdollisuuden kielen käyttöalueen laajentumiseen koulun ulkopuolelle. Romanikielen tehtäviä opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden, tekstilajien, kulttuuristen kuvien, äänitteiden ja sanaston avulla. Romanikulttuuriin kuuluu vahva kerronta-, musiikki- ja käsityöperinne, jota hyödynnetään romanikielen opetuksessa. Romanikielen opetus tukee Suomen romanikielen säilymistä elävänä ja vahvistaa sen yhteiskunnallista asemaa muiden kielten rinnalla.

PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄ ROMANIKIELI VUOSILUOKILLA 1–2

Vuosiluokilla 1–2 romanikielen opetuksen erityisenä tehtävänä on edistää peruskielitaidon oppimista ja rohkaista käyttämään aiemmin opittua. Opetuksen pääpaino on suullisen kielitaidon kehittämisessä. Opetuksessa tulee ottaa huomioon oppilaiden osaamisen lähtötaso ja kielenkehityksen vaihe. Kielitaidon eri osa-alueet liittyvät aihepiireiltään oppilaiden arkeen ja elinympäristöön, ja tukevat oppilaiden yksilöllistä kielenoppimista.

Perusopetusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan kuuntelua, ääntämistä ja suullista ilmaisua nimeämällä ympäristöä, esineitä ja asioita romanikielellä. Harjoitellaan vuorovaikutus- ja draamataitoja pareittain ja ryhmissä.

S2 Tekstien tulkitseminen: Harjoitellaan lukemista tutustumalla kertoviin ja kuvaaviin teksteihin ja keskustellaan ja jaetaan kokemuksia niistä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

S3 Tekstien tuottaminen: Tutustutaan romanikielen kirjoitusjärjestelmän ominaispiirteisiin ja opitaan tuottamaan isot ja pienet kirjaimet. Harjoitellaan tekstin tuottamista yksin ja yhdessä sekä keskustellaan teksteistä harjoitellen palautteen antamista ja saamista.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Pohditaan romanikielen merkitystä itselle, perheelle, lähipiirille ja koululle. Tutustutaan romanien kerronta- ja kulttuuriperinteeseen hyödyntäen mahdollisuuksien mukaan paikallista romaniyhteisöä. Rohkaistaan käyttämään romanikieltä ja tutustumaan romanikieliseen kulttuuritarjontaan.

Perusopetusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1–2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	1. lk	2. lk
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen				
T1 ohjata oppilasta kehittämään kuuntelemisen taitoaan sekä ilmaisemaan itseään romanikielellä yksin ja yhdessä	S1	L2	Harjoitellaan leikin ja laulujen avulla, konkreettisilla materiaaleilla. Lausutaan kieltä yhdessä ja yksitellen. Kuunnellaan satuja. Suullinen ilmaisu painottuu romanikielen opiskelussa.	Harjoitellaan leikin ja laulujen avulla, konkreettisilla materiaaleilla. Harjoitellaan tuottamaan kokonaisia lauseita vuorovaikutustilanteissa. Suullinen ilmaisu on keskiössä romanikielen opiskelussa.
T2 kannustaa oppilasta kielen ja mielikuvituksen sekä yhteistyö- ja	S1	L2	Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja,	Harjoitellaan vuoropuhelua, keskustelua ja

vuorovaikutustaitojen kehittämiseen			vuoropuhelua ja keskustelua käyttäen apuna puhekuplaharjoituksia, kuvia, pariharjoituksia ja draamaa. Keskustellaan kertomuksista, kerrotaan tarinoita, pelataan lautapelejä ja kommunikoidaan romanikielellä.	vuorovaikutustaitoja. Välineinä käytetään puhekuplaharjoituksia, kuvia, pariharjoituksia ja draamaa. Keksitään tarinoihin loppuja ja keksitään yhdessä kertomuksia.
Tekstien tulkitseminen				
T3 kannustaa oppilasta kehittämään romanikielen peruslukutaitoaan sekä sana- ja käsitevarantoaan	S2	L1, L4	Harjoitellaan kirjaimia, äänteitä, tavuja ja lyhyitä sanoja.	Harjoitellaan lukemista lausetasolla. Keskustellaan sanojen erilaisista merkityksistä romanikielen eri murteissa
T4 ohjata oppilasta luomaan myönteistä ja uteliasta suhtautumista lukemiseen sekä kannustaa erilaisista teksteistä keskustelemiseen ajatusten ja kokemusten jakamiseksi	S2	L2, L4	Esitellään romanikielistä kirjallisuutta, luetaan satuja ja kannustetaan kirjaston käyttöön. Käsitellään opettajan ääneen lukemaa tekstiä yhdessä.	Kannustetaan oppilasta tutkimaan erilaisia tekstejä kuten satuja, kertomuksia ja asiatekstiä. Luetaan satuja, kertomuksia ja romanien historiaa.
Tekstien tuottaminen				
T5 innostaa oppilasta romanikielisten tekstien tuottamiseen monimediaisissa oppimisympäristöissä	S3	L1, L5	Harjoitellaan kirjaimia, tavuja, sanoja sekä omaa tuottamista esim. trage-ton -menetelmän avulla. Käytetään sähköisiä oppimisalustoja. Kiinnitetään huomiota romanikielen erityispiirteisiin. Harjoitellaan	Harjoitellaan lauseiden kirjoittamista, kiinnitetään huomiota isoihin ja pieniin alkukirjaimiin, säilytetään lapsen into kirjoittaa esim. trage-ton menetelmällä. Käytetään sähköisiä

			näppäimistön käyttöä.	oppimisalustoja. Vahvistetaan näppäintaitoja.
T6 ohjata oppilasta tutustumaan romanikielen kirjoitustapaan sekä edistämään kirjoittamisen perustaitoja	S3	L2, L5	Harjoitellaan romanikielen erityiskirjaimien kirjoittamista.	Harjoitellaan romanikielen erityiskirjaimien kirjoittamista.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen				
T7 rohkaista oppilasta arvostamaan romanikieltä ja vahvistamaan tietämystään romanien kerronta- ja kulttuuriperinteestä	S4	L2	Keskustellaan kielen ja kulttuurin merkityksestä omassa yhteisössä. Käytetään apuna kuvia ja sähköistä materiaalia.	Keskustellaan kielen ja kulttuurin merkityksestä omassa yhteisössä. Käytetään apuna kuvia ja sähköistä materiaalia.
T8 innostaa oppilasta käyttämään romanikieltä kielitaidon mukaan koulussa, kotona ja lähiympäristössä sekä arvostamaan omakielistä kulttuuritarjontaa	S4	L2, L7	Rohkaistaan romanikielen käyttöön, osallistutaan kulttuuritarjontaan mahdollisuuksien mukaan. Vanhempien ja isovanhempien perimätiedon hyödyntäminen. Kotien kanssa tehtävä yhteistyö.	Rohkaistaan romanikielen käyttöön, osallistutaan kulttuuritarjontaan mahdollisuuksien mukaan. Vanhempien ja isovanhempien perimätiedon hyödyntäminen. Kotien kanssa tehtävä yhteistyö.

Oppilaan oppimisen arviointi perusopetusta täydentävässä romanikielessä vuosiluokilla 1–2

Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin lähtökohtana ja tavoitteena on saada kokonaiskuva kunkin oppilaan kielellisen kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilas saa tietoa romanikielen taitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään oppijana. Kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita romanikielessä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä
- edistyminen tekstien tuottamisessa
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä sekä arjen kielenkäyttötilanteissa

PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄ ROMANIKIELI VUOSILUOKILLA 3–6

Vuosiluokilla 3–6 erityisenä tehtävänä on rohkaista oppilaita käyttämään romanikielen taitoaan. Opetuksessa pyritään lisäämään sekä käytännönläheistä että käsitteellistä sanastoa. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan romanikielen keskeisimpiä ominaispiirteitä. Opetuksessa tutustutaan romanikieliseen kerrontaan ja kirjallisuuteen sekä harjoitellaan omaa ilmaisua. Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden kykyä tuottaa ja tulkita tekstiä monimediaisissa oppimisympäristöissä.

Perusopetusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3-6

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Tarjotaan mahdollisuus romanikielisiin vuorovaikutustilanteisiin hyödyntäen kieliyhteisön osaamista. Kehitetään draaman avulla oppilaan sana- ja ilmaisuvarantoa, keskustelutaitoja sekä kykyä antaa ja vastaanottaa palautetta.

S2 Tekstien tulkitseminen: Vahvistetaan oppilaan suhdetta romanikielisiin kertoviin, kuvaaviin ja yksinkertaisiin kantaaottaviin teksteihin keskustelemalla niistä. Kartutetaan sanastoa ja käsitteistöä. Syvennetään tulkinnan taitoa tutustumalla puhe- ja kirjakieleen. Vahvistetaan oppilaan suhdetta romanikieliseen tekstimaailmaan myös omaehtoisen lukemisen avulla.

S3 Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan oikeinkirjoitusta, tekstin rakennetta ja kirjoittamisen vaiheita. Kirjoitetaan tekstejä yksin ja yhdessä ja keskustellaan niistä. Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja. Vahvistetaan romanikielen erikoismerkkien hallintaa.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Rohkaistaan oppilasta tutustumaan romanikieleen ja -kulttuuriin sekä romanien historiaan hyödyntämällä romanien kerrontaperinnettä sekä kirjallista aineistoa. Ohjataan oppilasta pohtimaan samanlaisuuteen ja erilaisuuteen liittyviä kysymyksiä. Ohjataan pohtimaan romanikielen käyttöä ja keskeisiä piirteitä sekä vertailemaan kieliä.

Perusopetusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3–6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	3-4 lk	5-6 lk
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen				
T1 ohjata oppilasta osallistumaan keskusteluihin ja arvostamaan omaa ilmaisuaan sekä antamaan ja vastaanottamaan palautetta	S1	L2	3lk Harjoitellaan vuoropuhelua ja rohkaistaan ilmaisemaan itseään romanikielellä. Harjoitellaan keskustelua ja oman vuoron odottamista vuorovaikutustilanteessa. 4lk Harjoitellaan vuoropuhelua ja rohkaistaan ilmaisemaan itseään romanikielellä. Romanikielistä musiikkia käytetään ilmaisun välineenä. Harjoitellaan keskustelua ja oman vuoron odottamista vuorovaikutustilanteessa. Laajennetaan sanavaraston käyttöä omassa ilmaisussa.	5lk Harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista kannustavassa hengessä. Harjoitellaan draamaharjoitusten ja ilmaisuleikkien avulla ilmaisua. 6lk Harjoitellaan keskustelua ja mielipiteen ilmaisua romanikielellä. Harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista toisilta oppilailta ja opettajalta.
Tekstien tulkitseminen				
T2 ohjata oppilasta	S2	L4	3 lk Luetaan yhdessä romanikielisiä runoja,	5lk Vertaillaan sanojen eri merkityksiä ja

tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä, kehittämään kuullun ja luetun ymmärtämistä ja huomioimaan puhe- ja kirjakielen eroja			pieniä tarinoita, tehdään havaintoja arki- ja puhekielen eroista. Pohditaan sanojen merkityksiä yhdessä. Apuna käytetään muistipelikortteja, palapelejä ja sähköisiä oppimislustoja. 4lk Luetaan yhdessä romanikielisiä runoja, kirjoja, tehdään havaintoja arki- ja puhekielen eroista. Harjoitellaan lukemisen ymmärtämisen menetelmiä ja keinoja: avainsanoja, muistiinpanoja, miellekarttoja. Apuna käytetään muistipelikortteja, palapelejä ja sähköisiä oppimislustoja.	synonyymejä. Tutustutaan mielipidekirjoituksiin ja keskustellaan niistä. Harjoitellaan kuullun ymmärtämistä. 6lk Vertaillaan sanojen eri merkityksiä ja synonyymejä. Tutustutaan mielipidekirjoituksiin ja keskustellaan niistä. Harjoitellaan kuullun ymmärtämistä. Vertaillaan puhe- ja kirjakielisiä ilmaisuja.
T3 innostaa oppilasta omaehtoiseen lukemiseen ja romanikielisten tekstien käyttöön kielitaidon mukaan	S2	L1, L4, L5	3 lk Kannustetaan kirjaston ja internetin käyttöön romanikielisen materiaalin etsimisessä ja lukemisessa. Kirjoitetaan omasta elämästä romanikielellä (perhe, harrastukset,). 4 lk Kannustetaan kirjaston ja internetin käyttöön romanikielisen materiaalin etsimisessä ja lukemisessa. Kirjoitetaan pieniä tarinoita ja kirjeitä.	5 lk Kannustetaan lukemaan erilaisia tekstilajeja romanikielellä. Kirjoitetaan erilaisia tekstejä. 6 lk Kannustetaan lukemaan kaunokirjallisuutta. Kirjoitetaan erilaisia tekstejä ja tutustutaan romanikielisiin asiateksteihin.
Tekstien tuottaminen				
T4 rohkaista oppilasta kehittämään omaa romanikielistä kirjallista ja suullista ilmaisuaan	S3	L1, L2	3 lk Harjoitellaan oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan lausetasoista ilmaisua sanelusta. Kuvataan omia kokemuksia kirjoittamalla. Harjoitellaan pienien viestien kirjoittamista ja näppäintaitoja. Kerrotaan itsestä ja	5 lk Harjoitellaan asioimista eri tilanteissa ja pienen esitelmän pitämistä. Kirjoitetaan eri tekstilajeja yksin ja yhdessä. Harjoitellaan tekstin rakennetta ja laajennetaan sana- ja käsitevarastoa.

			lähiympäristöstä romanikielellä. Keskitytään oikeaan lausumiseen. Sana- ja lausekortteja käytetään apuna. 4 lk Kuvataan omia kokemuksia kirjoittamalla. Harjoitellaan pienten viestien ja tarinoiden kirjoittamista ja näppäintaitoja. Kerrotaan itsestä ja lähiympäristöstä romanikielellä. Keskitytään oikeaan lausumiseen. Sana- ja lausekortteja, sarjakuvia, musiikkia, leikkejä ja sähköisiä alustoja käytetään apuna.	6 lk Harjoitellaan asioimista eri tilanteissa ja pienen esitelmän pitämistä. Kirjoitetaan eri tekstilajeja yksin ja yhdessä. Harjoitellaan tekstin rakennetta ja laajennetaan sana- ja käsitevarastoa.
T5 innostaa oppilasta edistämään ajatusten ja kokemusten ilmaisemista yksinkertaisissa asiateksteissä ja kaunokirjallisissa teksteissä	S3	L1, L2	3lk Harjoitellaan asiasanojen kirjoittamista romanikielellä. Harjoitellaan tekstin kirjoittamisen vaiheita (sanat, lauseet, tarina). 4lk Harjoitellaan pienen asiatekstin kirjoittamista. Harjoitellaan pienen tarinan kirjoittamista.	5 lk Kannustetaan omaan kirjalliseen tuottamiseen. Kirjoitetaan kanta-aottava teksti, kirjoitetaan asiateksti, tarina ja runo. Vertaillaan eri tekstilajeja. 6 lk Kannustetaan omaan kirjalliseen tuottamiseen. Kirjoitetaan kanta-aottava teksti, kirjoitetaan asiateksti, tarina ja runo. Vertaillaan eri tekstilajeja.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen				
T6 rohkaista oppilasta keskustelemaan romanikulttuurista, romanien historiasta ja romanikielen merkityksestä yhteisölle	S4	L2	3lk Keskustellaan romanikielen käytöstä kotona, koulussa ja kavereiden kanssa. Keskustellaan romanikulttuurin tunnusmerkeistä. 4 lk Keskustellaan romanikielen käytöstä eri tilanteissa. Keskustellaan romanikulttuurin piirteistä ja historiasta. Haastatellaan	5lk Keskustellaan romanikielen merkityksestä kulttuurin säilyttäjänä ja identiteetin tukijana. Tutustutaan romanikieliseen kulttuuritarjontaan. 6 lk Keskustellaan romanikielen merkityksestä kulttuurin säilyttäjänä ja identiteetin tukijana. Tutustutaan

			isovanhempia romaniperheen historiasta.	romanikieliseen kulttuuritarjontaan. Keskustellaan romanien historiasta ja tutustutaan paikalliseen romaniyhteisöön ja kulttuuriin.
T7 ohjata oppilasta tutustumaan romanikielen keskeisiin piirteisiin ja vertaamaan romanikieltä suomen kieleen	S4	L1, L2	3 lk Vertaillaan romanikielisiä sanoja suomenkielisiin sanoihin. Tehdään sanastotehtäviä. 4 lk Vertaillaan romanikielisiä lauseita suomenkielisiin lauseisiin. Vertaillaan eri kielten rakenteita.	5 lk Vertaillaan suomen ja romanikielen kieliopillisia eroja. Tehdään pieniä käännöstehtäviä suullisesti. Tuodaan esille kielessä esiintyviä erityispiirteitä (esim. maskuliini/ feminiini) ihmisestä puhuttaessa. 6 lk Vertaillaan suomen ja romanikielen kieliopillisia eroja. Tehdään pieniä käännöstehtäviä suullisesti ja havainnoidaan kielten eroja.

Oppilaan oppimisen arviointi perusopetusta täydentävässä romanikielessä vuosiluokilla 3–6

Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat romanikielen eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat. Vuosiluokilla 3–6 pääpaino on oppimisen edistymisen arvioinnissa. Oppilas saa monipuolista palautetta siitä, miten hän ymmärtää ja käyttää kieltä, mitä osaa kysyä, millä tavalla kuuntelee muita ja osallistuu yhteiseen keskusteluun. Arviointipalaute tuottaa tietoa opetuksen suunnittelulle. Arviointipalautteen avulla oppilas saa tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä itsestään kielenoppijana.

Romanikielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan päättyessä opettaja käyttää valtakunnallista hyvän osaamisen kuvausta.

Perusopetusta täydentävän romanikielen hyvän osaamisen kuvaus 6. vuosiluokan päätteeksi

Opetuksen tavoite	Sisältö- alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvän osaamisen kuvaus
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 ohjata oppilasta osallistumaan keskusteluihin ja arvostamaan omaa ilmaisuaan sekä antamaan ja vastaanottamaan palautetta	S1	Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	Oppilas pystyy osallistumaan vuorovaikutustilanteisiin sekä osaa antaa ja vastaanottaa palautetta.
Tekstien tulkitseminen			
T2 ohjata oppilasta tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä, kehittämään kuullun ja luetun ymmärtämistä ja huomioimaan puhe- ja kirjakielen eroja ja	S2	Kuullun ja luetun ymmärtäminen sekä puhe- ja kirjakielen erojen havainnointi	Oppilas pystyy tulkitsemaan yksinkertaisia tekstejä ja huomaa erot puhe- ja kirjakielen välillä.
T3 innostaa oppilasta omaehtoiseen lukemiseen ja romanikielisten tekstien käyttöön kielitaidon mukaan	S2	Omaehtoinen lukeminen ja romanikielisten tekstien käyttö	Motivaation kehittymistä ja harrastuneisuutta ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena.
Tekstien tuottaminen			
T4 rohkaista oppilasta kehittämään omaa romanikielistä kirjallista ja suullista ilmaisuaan	S3	Tekstien tuottaminen	Oppilas osaa tuottaa yksinkertaisia romanikielisiä tekstejä.
T5 innostaa oppilasta edistämään ajatusten ja kokemusten ilmaisemista yksinkertaisissa asiateksteissä ja kaunokirjallisissa teksteissä	S3	Ajatusten ja kokemusten ilmaiseminen	Oppilas pystyy ilmaisemaan ajatuksia ja kokemuksia ohjatusti erilaisissa teksteissä.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T6 rohkaista oppilasta keskustelemaan romanikulttuurista, romanien historiasta ja romanikielen merkityksestä yhteisölle	S4	Kulttuuritietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa tuetusti keskustella romanikulttuurista, romanien historiasta ja romanikielen merkityksestä romaniyhteisölle

T7 ohjata oppilasta tutustumaan romanikielen keskeisiin piirteisiin ja vertaamaan romanikieltä suomen kieleen	S4	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas tuntee romanikielen keskeisimpiä piirteitä ja osaa nimetä keskeisimmät yhtäläisyydet ja erot romanikielen ja suomen kielen välillä.
---	----	--------------------------------	---

PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄ ROMANIKIELI VUOSILUOKILLA 7–9

Vuosiluokilla 7–9 opetus painottuu suullisen ja kirjallisen ilmaisun monipuolistamiseen ja kielen rakenteiden hallinnan vahvistamiseen. Sana- ja ilmaisuvarannon laajentamisessa kiinnitetään huomiota abstraktiin ja yhteiskunnalliseen sekä nuorten käyttämään sanastoon. Tavoitteena on opettaa oppilaille päättelävää ja arvioivaa lukemista. Opetuksessa lisätään oppilaiden tietoisuutta heidän osallisuudestaan romanikielen säilyttäjinä.

Perusopetusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Rohkaistaan oppilasta keskustelemaan kielivariantaan käyttäen. Harjoitellaan esiintymistä yksin ja yhdessä. Syvennetään oman kieliyhteisön suullisen perinteen sekä keskustelutapojen tuntemusta. Arvioidaan omaa toimintaa sekä harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista.

S2 Tekstien tulkitseminen: Ohjataan oppilasta omatoimiseen sana- ja ilmaisuvarannon kartuttamiseen. Vahvistetaan oppilaan kiinnostusta romanikielisiin teksteihin ja tutustutaan myös pohtiviin ja ohjaaviin teksteihin. Keskustellaan lukukokemuksista eri viestintäympäristöissä.

S3 Tekstien tuottaminen: Syvennetään romanikielen kirjoitustaitoa sekä oikeinkirjoituksen erityispiirteiden hallintaa. Harjoitellaan erilaisten tekstien tuottamista, pohditaan sanojen merkityksiä ja keskustellaan romanikielelle tyypillisistä ilmaisuista. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Keskustellaan teksteistä ja annetaan palautetta niistä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Havainnoidaan romanikielen käyttöä ja sen merkitystä kotimaassa ja maailmalla. Tutustutaan romanikieliseen mediaan ja vertaillaan eri sukupolvien kielen käyttöä. Hankitaan tietoa myös Suomen kansalliskielistä ja vähemmistökielistä sekä niiden merkityksestä yksilölle ja yhteisölle.

Perusopetusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	7 lk	8 lk	9 lk
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen					
T1 rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään romanikielellä sekä toimimaan monikielisissä ja -kulttuurisissa vuorovaikutustilanteissa ja arvioimaan omaa toimintaansa niissä	S1	L1, L2	Harjoitellaan omasta elämänpiiristä kertomista. Oppilas kertoo itsestään ja elämästään romanikielellä.	Harjoitellaan keskustelun aloittamista ja ylläpitämistä. Harjoitellaan kuulumisten kertomista ja kysymistä. Harjoitellaan esittäytymistä ja itsestä kertomista. Harjoitellaan kanssakäymistä juhlatilanteissa. Käytetään romanikielistä musiikkia ilmaisun välineenä.	Kannustetaan käyttämään romanikieltä monipuolisesti vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan esittäytymistä ja itsestä kertomista. Harjoitellaan kanssakäymistä juhlatilanteissa. Käytetään romanikielistä musiikkia ilmaisun välineenä. Harjoitellaan sosiaalisten käytänteiden ja normien mukaista toimintaa.

Tekstien tulkitseminen					
T2 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kehittää tekstien tulkinnan taitoa ja monipuolistaa sana- ja ilmaisuvarantoaan hyödyntäen sekä koulussa että muualla opittua	S2	L4	Ohjataan oppilasta lukemaan eri tekstilajeja ja keskustelemaan niistä.	Harjoitellaan päättelevää ja arvioivaa lukemista sekä sanaston käyttöä	Syvennetään lukemisen taitoa romanikielellä. Vertaillaan eri tekstilajeja.
T3 kannustaa oppilasta keskustelemaan teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä sekä syventämään tekstilajien tuntemusta	S2	L1, L2, L4	Vertaillaan suomen ja romanikielen ilmaisueroja. Keskustellaan eri tekstilajien ilmaisutavoista. Hyödynnetään sosiaalista mediaa ja tutustutaan erilaisiin viestintäympäristöihin. Tutustutaan romanikielisiin uutisiin ja romanien historiaan.	Harjoitellaan tietotekstin lukemista. Havainnoidaan erilaisten tekstilajien käyttöä eri tilanteissa. Hyödynnetään romanikielisiä uutisia, lauluja, runoja, kaunokirjallisuutta ja internetistä romanien historiaa.	Harjoitellaan tietotekstin lukemista ja siitä keskustelua. Hyödynnetään romanikielisiä uutisia, lauluja, runoja, kaunokirjallisuutta ja internetistä romanien historiaa.
Tekstien tuottaminen					
T4 innostaa oppilasta vahvistamaan tekstien tuottamisen taitoa ja tuottamaan erilaisia tekstejä monimediaisissa oppimisympäristöissä	S3	L5	Harjoitellaan viestin lähettämistä romanikielellä esim. sähköpostissa ja sosiaalisessa mediassa.	Harjoitellaan formaalin viestin laatimista esim. kirje. Harjoitellaan mielipidekirjoituksen laatimista. Kirjoitetaan	Harjoitellaan asiatekstin laatimista esim. essee. Harjoitellaan työpaikkahakemuksen laatimista.

			Harjoitellaan mielipidekirjoituksen laatimista. Pidetään matka- tai lomapäiväkirjaa. Laaditaan blogiteksti ja artikkeli.	matka- tai lomapäiväkirjaa. Laaditaan blogiteksti ja artikkeli.	Syvennetään tekstin tuottamisen taitoja eri tekstilajeissa. Pidetään blogia romanikielellä.
T5 rohkaista oppilasta kehittämään teksteissään omaa ilmaisuaan sekä auttaa oppilasta vahvistamaan positiivista suhtautumista kirjoittamiseen	S3	L2, L5, L7	Näppäintaitojen vahvistaminen ja erilaisten tekstien laatiminen. Kiinnitetään huomiota oikeinkirjoitukseen ja kielioppiin.	Ymmärretään eri kielten ja murteiden eroja ja yhtäläisyyksiä. Kirjoitetaan omia ajatuksia ja mielipiteitä sekä ainekirjoitus.	Kirjoitetaan runoja, laulun sanoja, räp-musiikkia, omia tarinoita, pieniä vuoropuheluita ja runoja.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen					
T6 ohjata oppilasta tutustumaan romanikieliseen kirjallisuuteen ja mediaan, ymmärtämään omat mahdollisuutensa romanikielen säilyttäjänä sekä hyödyntämään kaksi- tai monikielisyyttään	S4	L7	7 Kannustetaan ja rohkaistaan oppilaita tutustumaan Suomen romanien ja kansainvälisten romanien tapakulttuuriin ja vertailemaan niitä. Pohditaan omaa identiteettiä ja tutustutaan romanien kansainväliseen	8. Harjoitellaan itseilmaisua monimediaisessa oppimisympäristössä. Pohditaan omaa identiteettiä ja tutustutaan romanien historiaan. Keskustellaan jatko-opintoihin ja ammatinvalintaan	9 Rohkaistaan oppilasta oman äidinkielen käyttöön eri viestintätilanteissa suullisesti ja kirjallisesti. Keskustellaan jatko-opintoihin ja ammatinvalintaan liittyvistä

			historiaan.	liittyvistä kysymyksistä.	kysymyksistä.
--	--	--	-------------	---------------------------	---------------

Oppilaan oppimisen arviointi perusopetusta täydentävässä romanikielessä vuosiluokilla 7–9

Vuosiluokilla 7-9 pääpaino on oppimisen edistymisen arvioinnissa. Oppilas saa monipuolista palautetta siitä, miten hän ymmärtää ja käyttää kieltä, mitä osaa kysyä, millä tavalla kuuntelee muita ja osallistuu yhteiseen keskusteluun. Arviointipalaute tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelulle. Arviointipalautteen avulla oppilas saa tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä itsestään kielenoppijana.

9. vuosiluokan päätteeksi määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut romanikielen oppimäärän tavoitteet. Arvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso romanikielen valtakunnalliseen hyvän osaamisen kuvaukseen 9. Vuosiluokan päättyessä. Osaaminen oppiaineessa kehittyy kumulatiivisesti. Arvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki hyvän osaamisen kuvaukset riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin hyvän osaamisen kuvauksen määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Perusopetusta täydentävän romanikielen hyvän osaamisen kuvaus 9. vuosiluokan päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvän osaamisen kuvaus
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään romanikielellä sekä toimimaan monikielisissä ja -kulttuurisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	Suullinen ilmaisu ja vuorovaikutustaidot	Oppilas ilmaisee itseään, osallistuu vuorovaikutustilanteisiin ja pystyy arvioimaan toimintaansa niissä.

ja arvioimaan omaa toimintaansa niissä			
Tekstien tulkitseminen			
T2 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kehittää tekstien tulkinnan taitoaan ja monipuolistaa sana- ja ilmaisuvarantoaan hyödyntäen sekä koulussa että muualla opittua	S2	Tekstien tulkinnan taito sekä sana- ja ilmaisuvarannon laajuus	Oppilas osaa tulkita tekstejä. Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja ilmaisuvarannon.
T3 kannustaa oppilasta keskustelemaan teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä sekä syventämään tekstilajien tuntemusta	S2	Teksteistä keskustelu ja tekstilajien tuntemus	Oppilas pystyy keskustelemaan teksteistä ja tuntee eri tekstilajeja.
Tekstien tuottaminen			
T4 innostaa oppilasta vahvistamaan tekstien tuottamisen taitoa ja tuottamaan erilaisia tekstejä monimediaisissa oppimisympäristöissä	S3	Tekstien tuottaminen	Oppilas tuottaa jossain määrin tavoitteeseen sopivia asiatekstejä ja fiktiivisiä tekstejä.
T5 rohkaista oppilasta kehittämään teksteissään omaa ilmaisuaan sekä auttaa oppilasta vahvistamaan positiivista suhtautumista	S3	Ilmaisu	Oppilas käyttää teksteissään monipuolisia ilmaisuja.

kirjoittamiseen			
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T6 ohjata oppilasta tutustumaan romanikieliseen kirjallisuuteen ja mediaan, ymmärtämään omat mahdollisuutensa romanikielen säilyttäjänä sekä hyödyntämään kaksi- tai monikielisyyttään	S4	Romanikielisen kirjallisuuden ja median tuntemus	Oppilas tuntee romanikielistä kirjallisuutta ja mediaa ja hyödyntää omaa kaksi- tai monikielisyyttään.

TODISTUKSET

Oppilaalle annetaan lukuvuoden päättyessä osallistumistodistus oppilaan perusopetusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista. Myös 9. vuosiluokan päättyessä oppilaalle annetaan erillinen osallistumistodistus.